

NÓGRÁDI LAPOK

és HONTI HIRADÓ.

Politikai, társadalmi s. közgazdászati hetilap.

Előfizetési feltételek:

Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. Egyesedre 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 15 krajczár.

Előfizetni csupán a kiadóhivatalnál lehet B.-Gyarmaton.

Hirdetési díjak:

Öt hasábos példítor 5 kr. Helyez minden beiktatásnál 30 kr. Nyilttár garmond sora 30 kr. — Nagyobb és többszöri hirdetések jutányosan csökkenthetők.

A lap szellemi részére a a nyilttárba vonatkozó minden közlemények a szerkesztőség káldandók.

Előfizetési pénzek, reklamációk, és hirdetések a kiadóhoz kétféleképpen.

Főispán ur Ó méltósága, a megyék háztartásáról szóló 1883. t. évi alapján a megyéknek járások szerinti, beosztásáról, a szolgabírói székhelyek meghatározásáról, valamint a tiszti, segéd és kezelő személyzet számának és illetményeinek megállapításáról, úgy a korecmai hitelről szóló törvény alapján alkotandó szabályrendeletek tekintetéből április hó 14-ének d. e. 10 órájára B.-Gyarmatra, rendkívüli közgyűlés egybehívását határozván, szerencsém van a megyebizottság összes tagjait ezen határidőre, az állandó választmány tagjait pedig a megelőző nap, vagyis április hó 13-ának d. u. 4 órájára tisztelettel egybehívni.

B.-Gyarmat, 1883. márczius 29-én.

Madách Károly,
alispán.

B.-Gyarmat, ápril 6.

A csendőrségi intézményről akarunk szólni, mely nem bír épen oly jó emlékezettel minálunk, hogy sokan minden kétkedés nélkül barátkoznának meg vele. Pedig azó since róla, már a jövő év január 1-én megyénkben is megszűnik a pandurság, s lesz helyette csendőrség. A legközelebbi tavaszi közgyűlés elé fog kerülni a csendőrségi állandóságok felosztására vonatkozó tervezet is. A jelek tehát azok, hogy itt a zsendár.

Azonban meg ne ijedjünk tőle. A jogállam első feltétele, hogy a hozott törvények ne csak a türelmes papiros fölőin, mint elméleti tanok, hanem gyakorlatilag végrehajva is legyenek. A polgárok személy és vagyonbiztonsága ama archimedesi sark, mely körül a törvények §-ai forognak. Ennek hiányában minden más intézmény csak piktus maszkulus, üres pára.

Ép azért tulajdonitunk nagy fontosságot a csendőri törvénynek.

Valljuk meg őszintén, hogy a „csendőrség” szóhoz épen séggel kedves természetű emlékek nem kötnak bennünket, végrehajtója lévén a nemrég egy nemzetiségünk és alkotmányosságunk jogait tipró abszolutisztikus kormány. Szóval a zsendár Magyarországon nem igen örvend népszerűségnek; eszünkbe juttatja a közelmúlt sebeit és szuronyának fénye akaratlanul is borzalmat kelte.

A jövő esélyeit taglaló komoly államférfi azonban egy létesítendő intézményt nem tekinthet az érzelem szemüvegén s nem hallgathat a népdal szentimentális hangjára; az ő elhatározásának egyedül az észlely mérlege lehet irányadó.

Ilyen szempontból tekintve, a csendőrszö egészen más csengést nyer. Azonnal szemünkbe tűnik abnormis rendőri állapotunk, a jómagával is tehetetlen panduri kar, mely örökké a spanyol vigjátékokban megörökített alguazilokra emlékeztet. Eszünkbe jutnak egyes bűnesetek, melyekből a czinkosok még ebéd utáni álmuktól sem fosztották meg magukat, olyan nyugodtan, olyan bizton érezték magukat a közbiztonsági közegek botorkálási közepett.

A bűn nyomozásánál, de különösen a bűnds kézrekerítésénél első sorban szívós kitartás és vasfegyelem igényeltetik az alárendelt közegek részéről.

Hiába tartalmaz a büntető törvénykönyv drákói szigort, ha az elvetemült bűnds nem retteg attól, hogy kézrekerül. A megszökhetésnek reménye a legtöbb bűnek szerzője.

Ezért oly fontos a rendőri intézmény. — Nyugati szomszédaink, különösen Francia és Angolország ennek horderejét már évszázadokkal ezelőtt átlátták, és a rendőri szervezet ott már egy régóta viruló intézmény, melynek soraiban nem egy lángészszel találkozhatunk (Jacal, Lecoq). Schol oly kevés

figyelembe nem részesült a következményeiben csaknem kiszámíthatatlan horderővel bíró úgy, mint nálunk, s Jókai egyik regényében igen helyesen jegyzi meg, hogy ez oly ország, melynek van alkotmánya, írott törvényei és böles államférfiai, azóval rendelkezik a modern államok minden előnyeivel, csak rendőrsége nincs.

E túrhellen állapotnak véget kellett vetni, mert minden állampolgárnak joga van hangosan követelni, hogy a kormány gondoskodjék személy és vagyonbiztonságáról. E mindennap érezhetőbb alakban nyilvánuló kívánalmaknak akar az új törvény elég tenni. Ezek tehát oly fontos érdekek, melyek mellett minden kicsinyes tekinteteknek el kell vörpülnie.

Hogy a csendőrség a kormány kezében hatalmas eszközé válhék, mely felett korlátlanul rendelkezik? Ez bizony üres lármá. Mert először is a kormány, ha eredményeket akar felmutatni, kell, hogy hatalma is legyen, mely akaratát hatékonyan támogatja. E nélkül minden intézkedése megbénulna és cselekvéseit tehetetlen zsibbadtság nyomná.

Egy nem alkotmányos kormánynak ilyen hatalomra, a nép elnyomására nincs szüksége. Avagy nem áll készen rendelkezésére egy egész hadsereg, melynek egy része idegen, úgy lehet velünk épen nem rokonszenvező elemekből áll?

Elismerjük, hogy a csendőrségnek kissé abszolutisztikus szaga van, de a szökevény gazemberek, legalább addig mig el nem fogatnak, nem igen igényelhetnek szabadelvű bánásmódot.

Ha ezek nyakára hágunk, a békés polgár nyugalmát biztosítjuk, mit ha tenni elmulasztunk, azaz ha személy és vagyonbiztonságáról a lehető legjobb módon nem gondoskodunk, ha a régi rendszer fentartása mel-

TÁRGYA.

Nem lehet az lányka...

Nem lehet az lányka, — ha úgy gondolok,
Te hálad időzget minden gondolatom.
Nálad van a lelkem, — te ne tudnál róla?
Nem telhet anélkül ilyen boldog óra.

A te lelkednek is kell felele tudni.
Engemet is néha úgy át szokott futni
Egy-egy édes ársat, s én tudom is mindjárt
Gondolatod lányka abb' a percbe kinfár.

Érzem közelséget szerelmem lelkednek,
S bennem is repül vágyak emelkednek.
Ugy óhajtnék menni, rózsá-árcsod látni,
Csak ne volna köztünk ez a tilos gát ni.

Küldjéd, minél többször küld hozzám a lelked.
Még ebbe az átba titálalmat nem vertek,
Még ezen az éjen szabad a járásunk,
S ki tudja lezsen-e földi ádvából másunk.

Idén.

Uj Salamon ítélete.

Apró történet.

Mikszáth Kálmántól.

Késő alkonyatkor tépett ruhájú aggastyán-zsidó kopogtat a Weiss Náthán lakásán.

— Beteg vagyok — nyögő a megtört alak — Megismertem a háztájdáról, hogy hitsorsosom vagy, ad, helyet megpihennem, jó ember!

Alig birt már beszélni, roskadozott, arca el volt kékülve, szemei kísértetiesen forogtak.

— Menj az istállóba jámbor lélek — szóló Náthán — ott meleg van a tebeuek párjától, pihenj meg ott, akárki vagy is.

Meg is pihent az ott úgy, hogy föl sem ébredt többé az élele napig.

Bizony nem siratta azt senki. De a halálnak sem örült meg senki, mint azokénak szoktak, a kiket megsiratnak. Hízen csak alkalmatlanságot okozott azszal, hogy meghalt, még pedig első sorban Weiss Náthánnak, a kinek házánál hunyta be a szömeit, másodszorban pedig a hitközségnek, mely most a saját költségén tartozik őt a másvilágra szállítani.

Az pedig sok előleges parádéval jár. Kényes portéka a zsidó — a halála után. — Akármilyen szegény volt is, megmossák tetőtől talpig, kicsinccsítják, új ruhákba öltöztetik, hogy tetszetős legyen a másvilágon.

Ez a mosási szertartás bonyolította ki ezt a sajátságos történetet, a melyet most leírok.

Szegény halottak a nevét sem tudták, se honnan jött, se hová ment. Haem amint mosni kezdik, látják, hogy fajós lehetett az ujjá (most már az is begyógyult), és amint levették róla a kötélkeket, az alul begöngyölt papírdarab által szemükbe olvasható heber betűkkel: „Meghaltam; ötszáz forint van a zsebemben.”

Azt ugyan látták, hogy meghalt, de az ötszáz forintot nem látták. A zsebekben ugyan nem volt egy veszekedett kopék sem.

A véneken, a kik ott dűnyögtek a holttest körül, nagy gyanú támadt Weiss Náthán ellen.

— Hol az az ötszáz forint? — kérdik tőle.

Az menyre, földre eselődözik, hogy nem látta. A vének bovittek a holttestet a szobába s ott, le takarták fekete lepellet, aztán összebajtak, mit kel lenék cselekedni? Mert nagyon jó lenne, ha megka-

könnyebb utat engedünk a lopás, rablás, kolás és gyújtogatásoknak: akkor hiába stunk száz száma szabadelvű törvényeket.

Emlékezzünk régiokról.

(Végo)

Simonfalván (már nem létezik) Pethő Gáspár 1 portával.
Lőcson Zimán György 7 portával, Losonci 4 portával, Ország 6 portával, Mikoteky Tamás 2 portával. Ezeken kívül Lőcson laktak: Csobay Ferencz és Kutas György.
Nagyfalván Maglag Boldizsár 2, Csenger András 1 portával.
Dolyánban Barcsai Miklós 3, Árokhsy Lőrincz 2 portával. Ezeken kívül ott lakott Tárnok Kristóf.
Endrefalván Bekény Bálint 7, Dobrocsay Ferencz 7 portával.
Piliyben Piliy Benedek 3, Piliy Melicher 4 portával.
Vartón Losonci, a török uralom alá tartozó Szandavár ura 6, Ország, Hollókó ura 6 portával.
Felfalván Nyakas György 1 portával.
 A három Gécz a törökök által elpusztított.
 A III-ik járásban a nemesek bírja volt Surányi István. — Ezen járáshoz tartozók a törököknek fizettek adót.
Alsó-Bakoron Batori György a bujáki vár ura birt 4 portával.
Felső-Bakoron Bokry István 4 portával.
Toldon Kozárdi Ferencz 2 portával.
Ecseren Losonci és Ország, az egyik a szécsényi a másik a hollókói vár ura, birtak 18 portával.
Szandán Báthory György a bujáki vár ura 8 portával.
Béren ugyanaz 10 portával.
Bujákon ugyanaz 10 portával.
Szöllősen Dencsényi Volfgang 8, Szöllősy Lőrincz 6 portával.
Báthoryon Báthory György, Buják vár ura 6 portával.
Dengelegen Dengelegi Gáspár 2 portával.
Sátrakon Balassa Zsigmond 4 portával, Vidé Pál 3 portával.
Nándorban Báthory András 4 portával.
Csécson Balassa Zsigmond 9, Dersffy Ferencz 1 portával.
Bágyonban Mezey Márton 4 portával.
Mengyelen (Hényel) Báthory György Buják ura 1 portával.
Gedén Kozárdy Ferencz, Mérey Márton 2-2 portával.
Jobbágyiban Ország, Hollókó ura 10, Literati Márton 5 portával.
Herencsényben Dengelegi Gáspár 1, Tahy Ferencz 2, Merei Márton 1, Berényi András 1, Mocsáry Balás 1, Babocsay Ferencz 1, Romhányi Ferencz 1, Rédey Ferencz 1 portával.
Tarcsán István György 5 portával.
Tarlányban Bobek Ferencz 16 portával.
 A porták össze nem voltak írva: Guttán, Surányban, Csóron, Berezelen, Penczen, Kosdon, Cheltzen (Szelez), Nadátyon, Apácson, (e kettő nem létezik) Sápón és Berekén és a következő puszták: Garáb, Sz. Iván, Heréd, Almás, Ordas, Nempli, Szanda, Várallja, Day, Úsa (Ussa) Vanyarcz, Kürt, Kövesd, Csob; és a már nem létező következő puszták:

Tephe, Fogacs, Hémő, Nádasd, Day. Ezen puszták közül jelenleg több községgé lett.

IV-ik járás, itt a nemesek bírja volt akkoriban Hak Bálint. Ezen járás a törököknek censust és tak-sát fizetett. E járásban:

Kis Csitáron Losonci, szécsényi vár ura birt 4 portával.

Stráson (Tráza) ugyanaz 6 és Ország, Hollókó ura szinte 6 portával.

Hugyagon a személynök 14 portával.

Jarsányban Géczai Ferencz 2, Losonci 2 portával.

Tadon Gécz Páter 6 portával.

Sipken Losonci, szécsényi vár ura 2, Ország, Hollókó ura 2 portával.

Farkas Almán ugyanazok 2-2 portával.

Felső Vadkerten a személynök 4 portával.

Közép-Vadkerten Drégely vára 10 portával. (Ekkor még Vadkert 2 felé volt osztva.)

Csécson az esztorgami káptalan 3, Vidé Pál 3 portával.

Horpácson Paska János 4 portával.

Ecseren Romhányi Ferencz 2 portával.

Apáczfalván (már nem létezik.) A vallási alapítványok 2 portával.

Horsos Herényben Madács János 3, Paska János 1 portával.

Bodonyban Bodonyi Benedek 2 portával.

Kis Romhányban Romhányi Ferencz 2 portával.

Szűgyben Névery Mátyás 4, Orbancs András 4 portával.

Theretskén (Terecke) az esztorgami káptalan 2 portával.

Drákon Losonci, Szécsény vár ura 2, Bay Ignác 2 portával.

Chétságon a váci káptalan 2 portával.

Szátokon az egri káptalan 4 portával.

Debercsényben Romhányi Ferencz 4 portával.

Ilinyben Romhányi Ferencz 3 portával. Ezenkívül ott laktak Kőváry László, Csokos Ferencz, Orbancs András.

Marczalban Marczaly Zsigmond 4, Marczali Pál 4 portával.

Hutápon Marczali Zsigmond 5 portával.

Szentén Verbőczy Imre 3 portával.

Deitáron az esztorgami káptalan 3 portával.

Mohorán Vidé Pál 2 portával.

Patakon az esztorgami káptalan 10 portával.

Ezen járásban össze nem írt porták a következők: Felső Petény, Alsó-Petény, Szokola (most Hont-hoz tartozik) Agárd, Nőtőcs, Nézsza, Keszeg, Bánk, Logend Ezek mind Verbőczy Imre birtokai voltak.

Puszták: Nagy Csitár, Keresztúr, Patvarcz, Nagy-Romhány (még pusztá) Berki, Bakó, Palva, Sój, Zólyor és Zechina.

Ezen községek és puszták szerint 1654-ik évben, a ily családok birtak azokat. Ebből látható, hogy hány és mily nevű község keletkezett azóta, és a régiek közül hány enyészett el. Az elősorolt családok ivadéka is elpusztultak, csak néhány név maradt meg, melylyel most is találkozunk, és mily jó hangzásu magyar családnevek voltak ezek?

Szerény válasz.

Nem hallgathatom el Zelenka János állami vagy községi tanító urnak személyemre tett „modern” ötlet-zásait, csak azért, mivel a „végzetes községek” bővebb ismertetésére állt, történelmi adatokat hozván elő, az ő becses személyéről csakis a czimben

emlékeztem meg. Ha valaki napjainkban magát a vita tárgyát személyes kérdésé teszi, valóban szegénységi bizonyítványt állít ki magáról a világ előtt.

Mit irt a kézcsokról, illetőleg a papi kézcsokról Pártos Zsigmond plébános, az nem tudom; a „Nógrádi Lapok” 1312. számában közölt kivonatból pedig alig sejtethetem. — De mit hozott ez egyben a „Társadalom” 9 és 10 száma, szóról olvastam. Ezeket Zelenka ur „szent piszkolódásoknak” cizmezi. Ez nem elég. Ha a papi kézcsók a kath. egyházban visszaélés, ki kell annak veszélyeit mutatni világosan; tudniillik, hogy a kézcsók egészen megszűnt népművelési tényező lenni a közérkölcse és műveltség történetében; hogy a szülők és főbbvalók iránti külső tisztelet már társadalmi véz, szolgál elaljasodás, középkori szörny, s mint ilyen valóban megbecsületesíti a keresztény embert. Ezekről egy szó sincs a tanítói gyűlés határozatának indokaiiban; hanem csak extrapode ki van mondva, hogy amely róm. kath. kántortanító a plébánosnak kezét csókol, az becsületlen és nem érdemes a tanítói ezim viselésére. Mi következik ebből nyilvános megbélyegzésből? Hogy az olyan tanító és kántor alábbvaló a kutyánál, mely a gazdája kezét csókolgatja; vagy legalább kuszipajtása annak. Én bátor vagyok jánmetelni: „ki tanította a kutyát, a természetnél fogva harapós állatot ily természetfölötti érzésre, hogy tudniillik búsége zálogául a gazdája kezét nyalogassa, holott erre sokkal alkalmasabb a zeiros csizma? tehát iskolás gyermekeink, kiknek a b. gyarmati „végzés” erejénél fogva már a kántor-anitók többé jó példát külsőképen nem adhatnak: a kutyánál is alábbvalók legyenek? Erre Zelenka ur azt mondja, hogy az ily „főrmédvénny” (ajánlom a nyelvőr figyelmébe,) írja a bolondok házába való. Legyen szabad Zelenka János urat kárnem, hogy utasításait, melyekből úgy látszik, csakugyan irodalmi kiöcsket akar gyűjteni (!) a közönség előtt ne kockáztatassa felebarátai irányában, legalább addig ne, míg a „K. Társadalom” érveit meg nem czáfolja. Azokat pedig sohasem fogja megczáfolni.

Tudja-e Zelenka ur, hogy egyes embernek nem áll jogában, valamit egyen hallgatni? tölem se kívánja ezt. Köztudomásu dolog, hogy én veterán író és költő vagyok, az öszetlen becsület legjobb értelmében lassan már negyven éve lez ilyenmő fáradozásomnak. Mi kifogása van ellene, ha merem kérdezni, hogy egy általam fölemlített „szentéletű” hazafi és paperevénynek gunyját rám alkalmazva, nyilvánosan megtámadott, mert én minden legkisebb személyeskedéstől tartózkodtam, és csak a tényeket mondam el, melyek hazánkra fényt derítenek. Ha én ezeket ignorálom, vagy egyon akarja hallgatni, habar divat is ily demtolen eljárás az érdemes emberekkel szemben, ugy másodszor szólunk a világra. — Azt mondja, hogy fölszólalásom által „neveltségessé lettem.” Ez volna rámnézve mindenestre a legbozontóbb. Hanem kérdem egész alázattal: Aki a papi kézcsók illelenségét ugy bizonyítja, hogy a tanítói kor korának javítását czélzó b. gyarmati végzet, mint tanügyi tényezőt, mint népművelési vívmányt állítva föl a világ előtt, holott az nem egyéb időtlen semmivél a maga nemében, ha csak azt nem akarjuk elhinni, hogy a kézcsók akadály a iskolai oktatásnak: kitette magát a publicum előtt neveltségessé? Bizonyosan nem én, mint becsületu evangélikus ember, aki nem ismeri a kath. egyház szorvosatát, és csakis hübelé balás módjára vetette föl a hírhedt indítványt. De én sem, midőn megismerltem a társadalom minden művelt osztályánál befogadott és folyvást gyakorlatban levő kézcsók történelmi értékét; emlékül, hogy őt csak egy árva szóval személyesen megczáftom volna.

Eltérítve a szavakat csak akkor szokás, ha valaki mint nyúl a vadász előtt, sagyon meg van szorulva: ilyenkor a falnak is neki megy a szörny. Őn is azt gondolhatta, hogy ha majd egy két évvel ejt rajtam amugy a szür alatt, azonnal megcsókolok az orrágra szőlv végzetűnek. Így én csak ezélt soha. Tényekkel és indokokkal lépem elő, mint én, a-győztesen ami jobb. Azt sohasem tagadtam, hogy egyes lángező emberek sokszor csakélynek látszó kezdeményoyel nagy jótéteményeket idéztek elő. De az is igaz, hogy kis szikrából már nagy tűzek támadtak, főkép ha a tűz a szomszédok házaira is átazóratott. Ugyan mily szívvél venné Zelenka ur, mint evangéliumi lutheránus polgártárs, ha én vagy bármely kath papok elkezeszenék az őnök hercz alatt rakétáit? vagy csak az őnököl is szentül fentartott testiületi szellemet a fegyelmet lántani? Amit nem kíván az magadnak, ne tedd azt ember-társadnak. Ez igazi evangéliumi parancs; melyet velem együtt minden protestans ker. kártársam előszórettel aláír.

Sintha Mihály.

rülne a pénz, nemesek a temetési költség futná ki, de még a hitközségnek is maradna. A törvény elő vigyék? Ejb, tud is a törvény valamit! A ki tagad, az nem vétke.

— Ne vigyük a törvény elő — vélekedik Svarcz Simon — itéljünk benne magunk, bícs Salamon kártálynk rendszer szerint, sursaggal, észszel.

Meggyeztek abban, hogy a törvény után semmi sem állhat ki Náthánra mert az öreg, aki tudhatná, nem fog felelni többé, ha a Kuria parancsolná sem, Náthán pedig, ha tette, nem bolond, hogy bevallja. Hanem megbizták az öreg Svarcz Simont, mert ő a legbölcsebb, legyen ő híró; fundálja ki módját, hogyan juthatnának eredményhez.

Simon ki is gondolta a még az nap este felő ilyen ítéletet mondott:

— Hallod e Náthán! Bemegy az a halottas szobába két tanuval, megfogod az öreg embernek a gyász-takaró alul lecsúggo morev kezét s mikor így leszsz vele kéz a kézben, ezt fogod mondani: „Bizonyomra mondom, az őt vettem el az ötszáz forintodat.” Ebben az ítéletben, noha kevés bölcsesség mutatkozik benne, mégis megnyugodtak, de legjobban maga Náthán, kinek így alkalma lesz végkép tisztázkodni a gyanú alul.

A kijelölt időben két tanu jelenlétében bevezették a halottas szobába. A halott viaszárga keszre tálcálgott, arca, alakja el volt takarva. Az asztalon kisérletesen lobogtak a gyertyák. Náthán közellépett a ravatalhoz a megfogta a kezét. Brr! de hideg volt. Öszereződött, megorzadt tőle, de tartotta.

— Jó öreg, — szőlt Náthán kissé reszketeg hangon — bizonyomra mondom: nem én vettem el az ötszáz forintodat.

Írtózatot sikolyt hallatott Náthán e szavak után, mert a holtész görceősen összecuszkodott s oda szorította az övét, mint egy vaspánt.

— Jaj, irgalom, kegyelem! Jehova légy könyörűl! Én loptam el a pénzt, de vissza adom. Nincs egy garas bija sem. Oda tettem a leocsás szakajtó alá.

— Ugye te ember? szőlt most a halott, vagyis a halottat helyettesítő Svarcz Simon, fűhánya magáról a temetési leplet. Ugye kivettem belőled az igazat? Azt hitted te ugye, hogy én is fenyítő törvény-szók vagyok, a kit kaszaggal lehet tartani.

A vének helyeslő és hódoló sejbőjintásokkal tolmácsolták, hogy ő több, okosabb, bölcsőbb egy törvény-szóknél.

A b-gyarmati takarékpénztár sziráki fióküzlete.

A b-gyarmati takarékpénztár, mint mult számban jeleztük márcz. hó 31-én délután 2 órakor rendkívüli közgyűlést tartott. Tárgya volt: a sziráki fióktakarékpénztár ügye. Eseti elnökül Reményfy József rendes és Hanzsély László b. elnök betegsége folytán történt távollétük miatt egyhangúlag Üzdi Lajos, kereskedő s aszalts m. ált. biztosító társulat kitűnt kerületi ügynöke választatott meg. — Elnök megnyitván a közgyűlést, azt, a megjelent részvényesek és részvények kellő száma illetve képviselője folytán határozatképesnek jelentette ki. Ezután Harmos Gábor takarékpénztári igazgató ur szokott világos előadással elmondta a fióküzlet létesítése körül tett eddigi munkálatokat s indokolta, hogy meggyőnkhez tartozó Szirák városa és nagy vidéke érdekében szükségessé vált, hogy az olcsó és könnyen hozzáférhető hitelben részesíthessék. Előadja, hogy az ez irányú megkeresés folytán az igazgatóság a szirákakkal érintkezésbe tette magát, s a megállapodások megtörténtek egyelőre aképp, hogy tekintve a kezdő nehézségeit, az üzlet egyelőre kevés s legfeljebb 1000 frtig terjedhető évi költséggel tartassék fen, mely költséget 60,000 frt forgalom biztosít; ily forgalomra pedig azt hiszi, lehet számítani. A részvényesek, belátván ennek czéljait, habszár nélkül fogadták el az indítványt, mely ellen csupán Weisz Dávid úr szólalt fel s a maga konzervatív álláspontjánál fogva nem kívánja kiterjeszteni az üzletet azon indokból, hogy a b-gyarmati takarékpénztár jelenleg oly fénys helyzetben van, miszerint semmi szüksége sincs arra, hogy máshol experimentáljatok legyen üzlete széles birtokra. Ezen indoklás persze azonnal megzavartatott, részben Kondor József úrnak, részben mások érvelésével, s a kétség el lévén oszlata, Kövy Tivadar ügyész úr által előadatik azo „függelék,” mely az alapszabályok kielégítésül szolgál, s mely a b-gyarmati takarékpénztár sziráki fióküzletének vezetésére vonatkozik. E néhány szakasz szerint Szirák a fióküzlet vezetésével (az igazgatóság által) választott meghatalmazottak fognak megbízni, kik a takarékpénztár alapszabályai és a kereskedelmi törvény szerint eljárásukért felelősek. A biztosít teendőket a meghatalmazottak teljesítik. Ezen „függelék” elfogadtatván, megerősítés végett a törvényszékhez beterjesztetni rendeltetett. Így nyert megoldást a sziráki fióküzlet, s mi azt hiszük, hogy ez a megoldás az adott viszonyok és körülmények között a leghelyesebb és Szirákra valamint ennek nagy kiterjedésű vidékére nézve felette szükséges és hasznos lesz. A közgyűlés az elnöknek köszönetet szavazván, feloszlott.

Tanügy.

Jegyzőkönyv

a nógrádmegyei tanítótestület b-gyarmati járás körének f. 1883 évi február hó 14-én Balassa-Gyarmaton tartott üléséről.

(Vége.)

15. Wágner István, a népnevelés előmozdítása, a tanítótestület érdekeinek megóvása stb. egy olcsó, de ezen igényeknek megfelelő tanügyi lap szerkesztését tennék szükségessé, tekintve azonban az ily lap kiadásának költségeit, a már meglevő megyei lapok közül a legtöbb előnyt ígérő ajánlana c'zélra. Ezen indítványt az ülés Kaposy István hozzá szólásával oda módosítja, hogy díjmentes szerkesztés mellett egészen tanügyi lap szerkesztessék, melynek kiadás költségei mérsékelt díj előfizetés, esetleg a tanítótestületi pénztár által fedeztessenek. S e határozatát a közgyűlésnek beterjesztetni határozta el.

16. Fennsőbbi felemlíti, hogy míg az általános irányban haladó történelem több adattal rendelkezik, addig a régiéknél nevelést végező egyének sajátágairól, rendszerükről, sőt virágzó államok nevelészetéről adatokkal éppen nem vagy csak kevésel birunk. A jelen tanítója a történelem fontos voltának tudatával bir, miből kifolyólag indítványozza, hogy a tanítótestület gyűléseinek jegyzőkönyvei a nemzeti muzeumban való megőrzés végett felküldessenek. Elfogadtatott s hasonló határozat hozatala végett a tanítótestületi közgyűlésnek felterjesztetik.

17. Hábor Sándor az országos tanítói nyugdíj törvény némely pontjának megváltoztatását tartaná kívánatosnak, a melyet Jász Nagy-Kun Szolnokmegye e következőkben már kérelmezett is. 1-azúr. A kétombeli tanítók életkor figyelembe vétele nélkül 30 munkódással év után a biztosított legnagyobb nyugdíjban részesüljenek. 2-azur. Az özvegyi segélypénz a biztosított nyugdíj 80 százaléka emeltesse. 3-azur. A 16 §. 3 p. első kikezdése és a 25 §. hatályon kívül helyzettessék. 4-azur. A 20 §. módosítandó, hogy a segélyben részesülő

özvegy egy gyermeke se záraszék ki a külön segélyből. 5-azúr. Az árvák tekintet nélkül a nemre 20 éves korig élvezzék a segélypénzt. Ezen indítvány Tomesko Nándor hozzá szólása után oda módosítottatott, hogy e törvénynek ne csak fentemlített szakaszai módosítassanak, hanem igenis az egész nyugdíjtörvény a méltányosság alapjaira fektetessék a kimondatott felterjesztetni a tanítótestületi közgyűlésnek oly czélból, hogy ez a teljesen meg nem felelő cikknek módosítására egy bizottságot küldjön ki, mely bizottság munkálatát a központi bizottság úján hason irányú kérelmezés végett az országgyűlésnek terjeszse fel.

18. Wágner István indítványozza, hogy a tanítói nyugdíjalapot kezelő személyzet kinevezésénél első sorban a kiérdemült tanítók vételesenek figyelembe. Elfogadtatván, a tanítótestületi közgyűlés meghallgatásával a közoktatásügyi minisztériumhoz érvényre emelés végett felterjeszteteni határozatott.

19. A legközelebbi ülés megtartása helyének és idejének kitűzése elnökségre bízott.

20. Végre a jelen jegyzőkönyv hitelenítésére Brett Mór és Szoboszlai Mór tagtársak küldettek ki. — Kelt mint fent.

H i r e k.

Hymen. Madách Károly alicsán úrnál ma f. hó 8-án ismét örömnapp van. Ugyanis középső leányát, a kedves Sarolta kisasszonyt, ma jegyezte el báró Butler Ervin úr keletcsényi birtokos. Áldást kívánunk frigyukra. — Ivánk a Oszkár ca. kir. kamarás, Hontmegye egyik kiváló fia, f. hó 4-én vezette oltárhoz Szentiványi Janka kisasszonyt, Szentiványi Ferencz szécsénykövácsi nagybirtokos s megyebizottsági tag kedves és szeretetreméltó leányát.

Pajor István gyűjtése a bukovinai magyarok hazatelepítésére, B-Gyarmaton. (Beküldve a „Nemzet” szerkesztőségének). Pajor István 5 frt. Feledi Henrik, Felsenburg Tivadar, Kondor József, Simko Frigyes, Szilágyi Mór, Weisz Salamon, Elfer Ede, Farkas Ferencz, Reményi Károly, Balás József, Bogdány Mihály és Felsenburg M. 1—1 frt, összesen 17 forint.

B-Gyarmat városa e hó 4-én közgyűlést tartott Burusz Mihály elnöklete alatt. A képviselők közül Harmos Gábor, Kövy Tivadar, Baintner Ottó, Horváth Danó, Kohn Mark, Karlik János, Elfer Ede. A közgyűlés tárgyat az 1882. évi számadások átvizsgálása képezte. A számadások szerint bevétel volt: 14099 frt 82 kr, kiadás 14093 frt 48 kr. Pénzmaradvány 6 frt 33 kr. Miután a pótdó hátrálék 5000 forinton felül van kifizetve, elhatározatott, hogy a behajtatlanság leírása a kétesek és biztosok behajtása czéljából valahára végleges intézkedés teendő. Mivégből napdíjas küldetés küldetett ki, hogy a fenti irányban a jegyzőket készítsék el, s terjeszse elő. A pénztárnok utasított, hogy a vicinális számadást 60 nap, s az 5 szatizli iskolai adó számadást pedig 94 nap alatt terjeszse be. — Pető Károly városi végrehajtó lemondván, állása máj. 1-ig pályázat hirdettetik; addig is a bíró felhatalmaztatott, hogy 2 frt napidíj mellett végrehajtóról gondoskodjék. — A kiesedővő megálapítására határozatul ápril hó 28-ika tűzetett ki.

A Szécsény-vidéki gazdasági-egylet által 1883. évi április hó 29-én rendezendő állatkiaállítás és az 1883. évi május hó 18-án rendezendő szántásverseny sorrendje. 1. Az állatkiaállítás 1883. évi ápril 29-én fog Szécsényben, a Puleszky uradalomban tartozó felső major udvarán megtartatni, hová az egylet tagjai a kaszinó és gazdakör helyiségében reggeli 8 órakor megnyitandó közgyűléstől indulnak, melyen a bíráló bizottság tagjai választatnak meg. Kiállítók lehetnek nem egyleti tagok is. Kiállítható: a) bármely fajta tehén és borjú, különösen pedig az egylet közvetítésével szerzett kublendi bikák leszármazásai; b) anyajuh, bárány, jérketoklyó és kos — gypaju alatt; a kosokat kivéve legkevesebb 2, legtöbb 3 darab; c) fajszerűség ugyanolyanban (kanok, koezák, sűdők). A bejelentési határidő 1883. ápril 20-ig terjed (a titkári hivatalnál); a kiállítók kéretnek a bejelentésnél az állatok leszármazását és életkorát jelezni, s ezt a kiállításakor az apaállatok tulajdonosaitól vett bizonyítvánnyal lehetőleg igazolni. A bejelentett állatok ápril 29-én reggeli 7 órakor a kiállítási helyiségben beállítandók; élelmességük a rendező bizottság mérsékelt árért gondoskodni fog. A kiállítás reggeli 8 órakor nyílik meg, és esti 6 óráig tart; a díjak d. n. 3 órakor osztatnak ki. A bíráló bizottság ítéletéhez képest a következő díjak fognak odaítélteni: a) tehénkre és borjakra első díj 1 darab 20 frankos arany; második díj 1 drb körmöczi arany; harmadik díj 1 drb 10 frankos arany, azonfelül kitüntető okmányok, b) juhokra: első díj 1 drb 20 frankos arany; második díj 1 drb körmöczi arany; harmadik díj 1 drb 10 frankos arany, azonfelül kitüntető okmányok, azon megjegyzéssel, hogy díjazásban csak két nyírt birkák kiállítói részesülhetnek. c) a sertések

kiállítói oklevelekkel tüntetnek ki. Belépti díj a kiállításra személyenként 10 kr. — II. A szántásverseny 1883. május 18-án reggeli 8 órakor tartatik meg, melyre az egylet tagjai a kaszinó és gazdakör helyiségében háromnegyed 8 órakor megnyitandó közgyűlésből a bíráló bizottság tagjainak megválasztása után indulnak. — Versenyter a vasmányi út mentén, a szécsényi uradalom tulajdonát képező földterületen lesz kijelölve. A talaj minősége: homokos kötött agyag. Versenyre, vesző nélkül, egy pár vonó állat beállítatik, lovas fogatok külön állítatnak be. A barátság mélysége 12 centiméterre határozatott Minden egyes versenyző 100 négyzetből hosszalaku területet kap versenyterül. A szántásversenyben nem egyleti tagok is résztvehetnek. A bíráló bizottság ítélete alapján a versenyzők közt a következő jutalmak fognak kitüntető okmány kíséretében kiosztatni: I. díj 5 frt; II. 4 frt; III. 3 frt; IV. 2 frt; V—X. 1—1 frt. Rendező bizottság: Krivácsi Antal (elnök), Rosinkó Antal, Pokoray Pál, Vancsó Béla, Krúdy Pál. Szécsényben 1883. évi március hó 27-én. Révay Sándor egyleti titkár.

A sziráki fióktakarékpénztár pénztárnokánál Vladár Miksa ottani lelkész urat emlegetik. Jobb választás aligha sikerülne.

A b-gyarmati kaszárnya a szűgyi út mentében a Karlik féle ház mellett fog építtetni.

Szirákon, mint értesítendő, a lámpából márcz. 26-án szép eredményt hozott — a lámpákra és petroleumra.

A nógrádmegyei tanítótestület sziráki köre ez évi tavaszi gyűlését Szirákon apr. 16-án tartandja, melyre a t. tagtársak és tanügybarátok tisztelettel meghívotnak. Tárgyak: 1. Elnöki megnyitó beszéd. 2. Schiliz János úr gyak. előadást tart a term. rajzból. 3. Palkovics János úr gyak. előadást tart valamely szabadon választandó tantárgyból. 4. Tisztújítás. 5. Indítványok tárgyalása. Kelt Vanyarczon 1883. apr. 1. Oszkarska Lajos körelnök.

Székési kísérlet. A sziráki járásbírósg börtönében vizsgálati fogságban tartott Mihály Vincze és Bobori János márcz. hó 27-én szökő kísérletet követtek el; az ablak rostélyzatát már ki is szedték, Körmöczi János börtönőrnek éber figyelem azonban megakadályozta a szökést.

Kivánt halál egy napon. Özv. Piry Józsefné szül. Paczolay Mártha 75 éves asszony és Smál Johanna 92 éves agglegény 18 évig laktak együtt Ebecen. Smál Johanna 60 évig szolgált Tihanyiéknál. Piry Józsefné és Smál Johanna igen jó barátok voltak, mindkettőnek az volt kívánsága, mint Baucis és Philemonnak, hogy egyszer haljanak meg. Kívánságuk beteljesedett; mindketten márcz. 29-én meghaltak, s temetésük 31-én ment végbe. Piry Józsefné a rom. katólikus, Smál Johannát pedig ag. evangélikus asztartással nagy részvét mellett kísérték öröknyugalomra.

Tűz. B-Gyarmaton e hét folytán két tüzeset fordult elő; egyik a homok utcában, másik a Balassa vendéglő udvarán. Az idő kedvezőtlen, szeles volt, s csak a derék tűzoltóknak köszönhetjük, hogy nagyobb veszély nem következett be.

Irodalom.

A „Képes Családi lapok” 26-ik számának tartalma: Még nem késő; novelette, írta Halmágyi F. Gyula — Gondolatok. — Felámadunk; költemény, írta Szomoró Károly. — Egy kis szalmaszál; beszély, (vége) írta Kajdacsy Riza. — A kik nem értik szívüket; beszélyke, írta Szigeti József. — A rozsabimbó vallomása; írta Esperance. — Dionysius fűle; franczia beszélyke, Aycard Marie után közli Mílesz Béla. — Heti tárcza; (Husvét.) írta Nanana. — A feltámadás ünnepe; rajz, írta Jámor Lajos. — Nőalakok a mondából és a történelemből; (folyt. követk.) írta E. Illés László. — Husvétkor; költemény, írta Thuróczy Endre. — Képmagyarázat. — Mindenféle. Képeink: Buvár öltözék. — Buvár a munkánál. — Utolsó vigasz. — Barnabást akarjuk! Mellettköt: A „Titokzatos vendég” című regény 177—192 oldala — A mai számunkhoz van mellékelve a „Gazdasági és háztartási lapok” március havi száma. A borítékra: heti naptár. — Sakk talány. — Rejtett szó. — Magikuspont-talány. — Talányok megfejtései. — Szótár-talány. — Megfejtők névsora. — Kérdések. Feleletek. Ajánlatok. — A szerkesztő postája. — A kis lottó húzása. — Hirdetések. — Előfizethetők: Mehner Vilmosnál, Budapest. IV. ker. papnövelde utca 8. sz. Egész évre 6 frt, fél évre 3 frt, negyed évre 1 frt 50 kr.

Légrádi testvérek, mint a „Magyarország és a Nagyvilág” kiadó tulajdonosai, pályázatot birtatnak egy rövid, legfeljebb három száma terjedő elbeszélésre. Pályázatra csakis olyan eredeti dolgozatok fogadtatnak el, melyeknek tárgya a magyar társadalmi életből van merítve. A nevezett kiadó-tulajdonosok 15 körmöczi aranyat tűztek ki a bírálók által legjobbnak talált, általános becsű pályamű jutalmazására. A pályanyertes mű szerzője hiteles dolgozatát közzététellel végezt a „Ma-

Magyarország és a Nagyvilág"-nak átengedni. Ezenkívül a szerkesztőség fönntartja magának a jogot, hogy a bírálók által dícséretben részesített pályaműveket a szokásos írói díj mellett közlétegye. A „Pesti Hírlap” munkatársai a pályázatból ki vannak zárva. Az idegen kézzel írt, jelíggel a szerző nevét rejtő zárt levélkével ellátott pályaművek 1883. május 15-ig küldendők be a „Magyarország és Nagyvilág” szerkesztőséghez, Budapest, nádor-utca 7. szám, első emelet. A pályázat eredményéről szóló jelentés f. évi július 1-én fog közöltetni. A pályabírói tisztelet Bartók Lajos, Dalmady Győző és P. Szathmáry Károly urak voltak szivesek elvállalni. — Ugyancsak a Légrády testvérek mint a „Pesti Hírlap” kiadó-tulajdonosai, pályázatot hirdetnek egy legelőbb nyolcz kilencz tárczabaszúra, azaz mintegy 300 sorra terjedő eredeti tárczazíkokra. A nevezett kiadó tulajdonosok által följárult 10 körmőzi aranyból álló jutalom csak abszolút becses bíró munkának adatik ki, melyet szerzője közlés céljából köteles a „Pesti Hírlap”-nak átengedni. A szerkesztőség fönntartja magának a jogot, hogy a bírálók által dícséretben részesített tárczazíkokat a szokásos írói díj mellett a lapban közlétegye. A „Pesti Hírlap” munkatársai a pályázatból ki vannak zárva. Az

idegen kézzel írt, szerző nevét rejtő zárt levélkével ellátott pályaművek 1883. május 15-ig küldendők be szerkesztőségünkhez, Budapest, nádor-utca 7. szám, első emelet. A pályázat eredményéről szóló jelentés f. évi július 1-én fog közöltetni. Pályabírók: Borostyáni Nándor, Mikszáth Kálmán és Törő Kálmán urak lesznek.

Uj zeneművek. Táboraszy és Parsch zeneműkerekedésében Budapestben megjelentek: 12 kedvelt magyar népdal. 1. Volt szeretőm. 2. Le kaszálták már a rétet. 3. Felleg borul az ordőre. 4. Kiderült az ég felettem. 5. Nézek, nézek. 6. Rászállott a vadgalauba a kalászra. 7. Niúcsen a nyí tenger csillag. 8. Ha bemegyek, ha bemegyek. 9. Kétszer nyílik az akácza virága. 10. Zsindelyezik a kaszánya tetjét. 11. Keserű a boros tyúfka levele. 12. Bara legény elbujdosott. Énekhangra zongora kísérettel átírta: Varga József. Ára 1 frt.

A „Regényvilág”-ról. Révai testvérek e kitűnő szépirodalmi folyóiratáról minden alkalommal örömmel emléksztünk meg. Jól esik a közvetlen meggyőződésünkön alapuló tapasztalatunk, hogy reményünk, amit a magyar regényirodalom érdekében e vállalatához fűztünk, most, amidőn a folyóirat már III. évfolyamának harmadik negyede előtt áll, oly szépen teljesedőbe ment. Most is újabb öt (22–26) füzet fekszik előtünk igen érdekes tartalommal. — A folyóiratot ismételtelen ajánljuk mindenkinek. Egy egy füzet ára csak 15 kr.

Nyílttér.)

1883-iki friss töltésű szolvai, polenai és luhi Erzsébet ásványvizek

diszesen kiállított üvegekben megrendelhetők:

Munkácson és Nyiregyháza
a központból. a főkraktárból.

MARSALLO KÁROLY,

1-6

munkácsi urad. ásványvizek bérloje.

E rovatban közöltékért nem felelős a Szerk.

Felolós szerkesztő:

Horváth Danó.

Arverési hirdetmény.

Néh. Villi Mihály és neje hagyatékához tartozó 2141 liter ó és uj bor különféle nagyságu hordókban, továbbá 25 hl. üres hordó, különféle pinczeeszközök és az Illési hegyen lévő mintegy 2 és fél holdnyi szőlő, f. 1883. évi ápril 9-én d. u. 3 órakor B.-Gyarmaton az úgynevezett Villi-féle fehérhegyi pinczében megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek elfognak adatni.

B.-Gyarmat, 1883. ápril 5-én.

Hudecz Zsigmond,
városi község, s árvaszéki megbízott.

ÉRCZKOPORSÓK és selyem szemfödelek

kaphatók Milován Elek kereskedésében B.-Gyarmaton, nagy választékban, jutányos áron.
1-6

Haszonbérlet.

Pető községben lévő közbirtokossági úgynevezett „rongyos koresma,” hozzá tartozó rét és földdel, Szent-György naptól kezdve 6 évre folyó 1883. évi április 24-én a község házául a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fog adatni.
3-3

Asztalos és kárpitos-butor több száz szoba berendezésére legelőbb ár mellett

mindenkor készletben kapható

STEINBACH SÁNDOR

cs. kir. kizárólag szabadalmazott

kárpitos, diszítő és bulorgyárosnál
Budapesten,

Ferenoz József tér 6. sz. a.

„Európa szálloda” átellenében

Kiházasítási és nagyobb mérvű berendezéseknél különös árleengedés.

Kédes árjegyzék ingyen.

Pályázat.

A szügyi ev. anyaegyházhoz tartozó ribai leányegyházban a kántortanítói állomás betöltendő. Fizetés terményekben és készpénzben az árak hullámozása szerint 100–120 forint o. 6. és lakás.

Pályázhatnak oly nem képesített evang. vallású egyének is, kik egy próbaév leteltével az eszperőség által előírt vizsgának alávetik magukat, a végleges megerősítés attól tétetvén függővé.

Pályázók jelentkezéseiket legelőbb április hó 15-ig a szügyi nt. ev. lelkeszi hivatalhoz nyújtják be.

Farkas Géza,
decanus.

3-3

2

Haszonbérlet.

A halápi koresmaépület, mely áll 2 szoba, 1 konyha, 1 kamra 1 istállóból, úgy az épület alatt egy kis pinczéből, valamint az épülethez tartozó 2 hold boltolekból s a rajta lévő igen szép és nagy pinczéből, melybe 200 akó bor befér, folyó 1883. évi május hó 30-án nyilvános árverés útján haszonbérbe adatik, megjegyeztetvén, hogy a bérleti év 1883. évi július hó 25-én kezdődik és a bérleti összeg negyedévenként előre fizetendő.

A haszonbérrel bor és pálinkamérés, valamint szabad hús-vágás van összekötve.

Bővebb értesítés Frenyó András-nál Halápon nyerhető.
1-4

Gyémánt gyűrűk

művészileg utánozva, valódi finom aranyból, cs. kir. fémhellyel, melyek felhívják a valódi gyémántokat szép fényük és tisztaságuk által,
darabja 7 frt, 9 frt, 12 frt.

Falraggók

párja 7 frt, 9 frt, 12 frt.

Férőgombok

garbitárja 10 frt, 12 frt, 15 frt.

Tűbe aranyozott óraláncz,

mely a valóditól meg nem különböztethető,
urak számára 3 frt 50 kr, kétszeres 5 frt,
hölgyek számára 4 frt, hosszú nyakláncz 5 frt.

Női karperecs 4 frt.

Küldemények postai utánvét vagy az áraknak postatalványnyal előleges beküldése mellett, egész Európára nézve bérmentve csatkozhatnak.

Gyűrűk megrendelésénél az uj vaslagaaga papírszelettel lemerendő.

SCHACK GUSZTÁV

ókeresés

Csehország, Prága, Weinberge.

(Levelezés magyar, német, vagy tót nyelven.)

10-4

Dreher Antal-féle

KIVITELI PALACZKSEREK

egyedül, kaphatók és megrendelhetők

csak

Dietrich és Gottschlignél Budapest,

vagy

DREHER ANTAL-nál, Kőbányán.

A nyáron át naponta háromszor friss töltés, a palaozkok töltése ozéljára oltott, legkitünőbb kiviteli palaozksereknek.

Ismét eladókat legnagyobb előnyökben és engedélyekben részesítjük.

Szives tudomásra.

Azon t. ez. közönséget, mely csak Dreher-féle kiviteli sert fogyaszt, arra figyelmeztetjük, hogy csak azon palaozkserek hamisítatlanságáért és eredetiségeért kereskedünk, melyeknek vignettáin a „Dietrich és Gottschlig” név világosan olvasható.
2-10